

انتخابات ریاست جمهوری و شوراهای شهر ایران در سال ۱۳۹۶ راهنمای روز انتخابات برای نمایندگان نامزدها

مقدمه

مردم ایران در روز ۲۹ اردیبهشت ۱۳۹۶ برای انتخاب رییس جمهور و اعضای شوراهای (شهر و روستا) به پای صندوق‌های رأی خواهند رفت. این دوره از انتخابات، دوازدهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری در تاریخ این کشور خواهد بود و انتخابات شوراهای شهر و روستا نیز به همراه انتخابات ریاست جمهوری برگزار خواهد شد. شوراهای شهر ضمن همکاری با مجلس، مسئول انتخاب شهردار، تعیین بودجه محلی، و سایر فعالیت‌ها و امور مربوط به حوزه خود هستند. مردم رییس جمهور را با رأی مستقیم برای یک دوره چهارساله انتخاب می‌کنند. حداکثر زمان مجاز برای تصدی ریاست جمهوری دو دوره متوالی یا در مجموع هشت سال است. اگر نامزدی حائز نصف به علاوه یک آرا نشود، انتخابات به دور دوم می‌رود که در روز جمعه ۵ خرداد ۱۳۹۶ برگزار خواهد شد.

نامزدها

نامزدهای انتخابات ریاست جمهوری: متقاضیان نامزدی برای ریاست جمهوری در فاصله ۲۲ فروردین تا ۲۶ فروردین در انتخابات ثبت‌نام کردند. سپس شورای نگهبان صلاحیت نامزدها را بررسی کرد و پس از آن وزارت کشور در روز ۳۱ فروردین فهرست نامزدهای ریاست جمهوری را اعلام نمود. این شش نامزد به ترتیب حروف الفبا، افراد زیر هستند:

- اسحاق جهانگیری
- ابراهیم رئیسی
- حسن روحانی
- محمد باقر قالیباف
- مصطفی میرسلیم
- مصطفی هاشمی طبا

انتخابات شورای شهر: در فروردین ۱۳۹۶، ۲۸۷،۰۰۰ نفر ظرف یک هفته برای نامزدی در انتخابات شوراهای (شهر و روستا) ثبت‌نام کردند. شوراها در کل کشور ۱۱۰،۰۰۰ نفر عضو دارند. کمیته‌ای که با هدف بررسی صلاحیت نامزدها در مجلس تشکیل شده، در تاریخ ۲ اردیبهشت ۱۳۹۶ اسامی نامزدهای تأییدشده را اعلام کرد.

واجدین رأی

شهروندان ایرانی برای رأی دادن باید در روز انتخابات دست کم **هجده سال** داشته باشند (تاریخ تولد ۲۹ اردیبهشت ۱۳۷۸ یا زودتر از آن). افراد برای رأی دادن باید در هنگام حضور در شعب رأی گیری شناسنامه خود را ارائه دهند. در ایران روند رسمی برای ثبت نام رأی دهندگان یا تهیه فهرست آنها وجود ندارد و رأی دهندگان می توانند برای رأی دادن به شعب رأی گیری مراجعه کنند.

ناظران بر انتخابات

انجام امور مدیریتی و اجرایی انتخابات در ایران بر عهده دو سازمان اصلی است: شورای نگهبان و وزارت کشور. در قانون اساسی ایران، تشکیل کمیسیون مستقل انتخابات پیش بینی نشده است.

شورای نگهبان: این شورا که از ۱۲ عضو تشکیل شده انتخابات ریاست جمهوری در ایران را مدیریت می کند که شامل احراز یا رد صلاحیت نامزدها، رسیدگی به اختلافات انتخاباتی، نظارت بر تبلیغات انتخاباتی، و تأیید نتایج رسمی انتخابات است.

شورای نگهبان مسئول تشکیل کمیته های نظارت است که وظیفه نظارت بر روند انتخابات را در سطوح مختلف از سطح مرکزی و استانی گرفته تا سطح بخش و منطقه بر عهده دارد. شورای نگهبان بر ریزترین جزئیات حوزه های اخذ رأی نظارت دارد.

وزارت کشور: وزارت کشور مسئولیت انجام فعالیت های انتخاباتی، پشتیبانی و اجرای سیاست انتخاباتی را تحت دستورالعمل و صلاحدید شورای نگهبان بر عهده دارد. برخی از وظایف وزارت کشور عبارتند از توزیع راهنمای اجرای انتخابات، چاپ تعرفه، و بایگانی اسناد انتخابات. هر چند وزارت کشور در زمینه تدارکات و نظارت بر انتخابات دارای اختیار است، اما شورای نگهبان در صورت لزوم می تواند احکام وزارت کشور را لغو کند.

وزارت کشور در هنگام شروع فصل انتخابات، هیأت مرکزی اجرایی انتخابات را تشکیل می دهد که ضمن برنامه ریزی برای بازرسی های وزارت کشور، مسئولیت تنظیم جداول نتایج نهایی را نیز بر عهده دارد. در سطوح پایین تر (سطح فرمانداری)، هیأت های اجرایی انتخابات در هر فرمانداری با مسئولیت های جداگانه تشکیل می شود.

ساختار انتخابات: انتخابات ۱۳۹۶ در ۳۱ استان و ۱۰۵۷ بخش برگزار می شود. تعداد حوزه های رأی گیری در روزهای نزدیک به روز انتخابات تعیین خواهد شد.

رویه نظارت احزاب بر حوزه ها

اهمیت کار نمایندگان نامزدها

تقریباً در همه کشورهای جهان، نمایندگان احزاب سیاسی یا نامزدها بر روند رأی گیری و شمارش آرا در حوزه ها در روز انتخابات

نظارت دارند. حضور ناظران نمایندگان نامزدها به حفظ امانت و صحت برگزاری انتخابات کمک کرده و در برگزاری انتخابات واقعی، شفاف، و اثربخش مؤثر است. نمایندگان نامزدها می‌توانند صحت و منصفانه بودن انتخابات را برای نامزد یا حزب مورد نظر تضمین کرده و در عین حال بر کار مسئولان رأی‌گیری و نهادهای انتخاباتی و رعایت روند مناسب نظارت داشته باشند. این افراد می‌توانند بروز تقلب را افشا یا از آن جلوگیری کنند، رعایت حقوق حامیان خود را تضمین کرده، و شکایات و اختلافات را جهت رسیدگی به کمیته‌های انتخاباتی بخش یا شورای نگهبان تقدیم کنند.

نماینده هر نامزد در شعبه اخذ رأی، از لحاظ قانونی مجاز به نظارت بر کل روند رأی‌گیری است که از راه‌اندازی شعبه اخذ رأی و افتتاح آن (یک ساعت پیش از آغاز رأی‌گیری) تا بستن شعبه اخذ رأی و شمارش آرا را در بر می‌گیرد. نماینده نامزد باید از رعایت رویه‌های لازم و انجام مناسب وظایف از جانب مسئولان رأی‌گیری، سایر ناظران و رأی‌دهندگان، و تضمین صحت انتخابات اطمینان حاصل کند. نماینده هر گونه تخلف از روند معمول را زیر نظر گرفته و هر موردی را که مخل صحت انتخابات بداند ثبت می‌کند. کار نماینده در تضمین صحت و رعایت بی‌طرفی در انتخابات در ایران نقشی حیاتی دارد.

صدور مجوز برای نمایندگان نامزدها

نامزدها یا نمایندگان آنها موظفند اسامی نمایندگان در شعب اخذ رأی در هر بخش یا منطقه را پنج روز پیش از انتخابات - حداکثر تا ۲۴ اردیبهشت ۱۳۹۶ - ارسال کنند. هیأت نظارت کارتی را صادر می‌کند که نماینده باید جهت انجام نظارت قانونی در شعبه رأی به همراه داشته باشد. هیأت ملی انتخابات وزارت کشور شعبه مربوط به هر یک از نمایندگان نامزدها را جهت نظارت در روز انتخابات مشخص خواهد کرد. در روز انتخابات، ممکن است مسئولان رأی‌گیری یا نمایندگان فرماندار از نماینده بخواهند کارت شناسایی خود را روی لباسش الصاق کند تا این کارت در کل روز در معرض دید باشد. سپس، مسئولان رأی‌گیری محلی را برای نماینده نامزد جهت نظارت بر این روند در داخل شعبه مشخص خواهند کرد. نمایندگان نامزدها می‌توانند در داخل شعب اخذ رأی بر روند کار در روز انتخابات از افتتاح شعبه گرفته تا رأی‌گیری، بسته شدن، و شمارش آرا نظارت داشته باشند. اگر به نماینده‌ای چنین اجازه‌ای داده نشود، این کار تخلف از قانون مصوب سال ۱۳۷۹ در ایران برای حضور نمایندگان نامزدهای ریاست جمهوری در شعب اخذ رأی محسوب می‌شود.

این گونه موارد و تخلفات را می‌توان در روز رأی‌گیری مستقیماً به مسئولان رأی‌گیری گزارش داد، هر چند درج این موارد در صورت جلسه شعبه اخذ رأی بنا به صلاحدید آنها انجام می‌شود. به علاوه، نمایندگان نامزدها می‌توانند این موارد را به خود نامزد گزارش دهند، و نامزد نیز شکایت رسمی را ظرف دو روز تنظیم و از طریق هیأت‌های نظارت یا مستقیماً به شورای نگهبان تقدیم خواهد کرد.

وظایف نمایندگان نامزدها

وظیفه نمایندگان نامزدها نظارت بر کل روند روز انتخابات از راه‌اندازی و افتتاح شعبه اخذ رأی تا روند رأی‌گیری و بستن شعبه و شمارش برگه‌های رأی است.

روز انتخابات

افراد مجاز برای حضور در داخل شعبه اخذ رأی

- نمایندگان فرماندار (ریاست فرمانداری)
- مسئولان رأی گیری (شامل ریاست و معاونت شعبه اخذ رأی)
- ناظران شورای نگهبان
- نگهبان های شعبه اخذ رأی (حراست)
- بازرس وزارت کشور
- نمایندگان نامزدها
- رأی دهندگان

افرادی که حضورشان در شعبه مجاز نیست

- افراد مسلح
- رأی دهندگانی که قبلاً رأی داده اند*

* لازم به ذکر است رأی دهندگان فقط در زمان رأی دادن مجاز به حضور در شعبه هستند. افراد پس از انداختن برگه رأی به صندوق مجاز به ماندن در شعبه اخذ رأی نخواهند بود.

وظیفه نگهبان های شعبه – ریاست شعبه و نماینده فرماندار بنا به صلاحدید خود محل استقرار نگهبان ها را در روز انتخابات مشخص می کنند.

- محافظت از صندوق رأی
- تأمین امنیت عمومی، حفظ نظم، و جلوگیری از بی نظمی در شعبه اخذ رأی
- جلوگیری از ورود افراد مسلح یا غیر مجاز
- گزارش تخلفات و تحویل صورت جلسه تأیید شده توسط نماینده هیأت نظارت بر انتخابات و مسئولان رأی گیری به مقامات قضایی
- همراهی کردن مسئولان رأی گیری جهت دریافت صندوق رأی و دیگر لوازم روز انتخابات از هیأت اجرایی انتخابات پیش از روز انتخابات و باز گرداندن آنها پس از رأی گیری و شمارش آرا
- هماهنگی با نماینده فرماندار و ریاست شعبه اخذ رأی

گشایش و آماده کردن شعب اخذ رأی

مسئولان رأی گیری و نماینده فرماندار وظایفی دارند که باید از ساعت ۷ صبح (تا یک ساعت پیش از باز شدن شعبه در ساعت ۸

صبح) انجام شود. به طور معمول و به نسبت بزرگی هر شعبه اخذ رأی بین ۵ تا ۷ مسئول رأی گیری در آن حضور دارد. نمایندگان نامزدها می توانند با حضور در شعبه بر این روند نظارت داشته باشند. وظایف مسئولان رأی گیری و نماینده فرماندار به شرح زیر است:

- بررسی مدارک سایر مقامات، مسئولان نظارت، و نمایندگان حاضر در شعبه اخذ رأی
- تعیین ریاست، معاونت، و دبیران شعبه اخذ رأی از طریق رأی گیری
- بازرسی اطراف شعبه اخذ رأی و حذف مطالب تبلیغاتی
- نصب تابلوی شعبه اخذ رأی در ورودی در معرض دید رأی دهندگان
- امتحان کردن رایانه و دیگر تجهیزات ارتباطی
- بررسی و بازشماری وسایل انتخاباتی از جمله برگه های رأی، مهر، و فرم های صورت جلسه
- بررسی شماره سریال روی برگه های رأی و مهرهای امنیتی جهت اطمینان از انطباق آنها
- رییس شعبه اخذ رأی مسئول تعیین وظایف مسئولان رأی گیری از جمله موارد زیر است:
 - کار با رایانه
 - بررسی شناسنامه ها
 - توزیع برگه رأی
 - عودت شناسنامه ها به دارنده آنها
- اطمینان از نظم و ترتیب مناسب شعبه اخذ رأی از جمله محل استقرار صندوق های رأی گیری، رایانه ها، بررسی شناسنامه های افراد، تحویل برگه های رأی، اتافک رأی گیری، و نمایش فهرست نامزدها (که باید در معرض دید و در محلی باشد که کسی نتواند روی این فهرست علامت گذاری کند یا چیزی بنویسد).
- مهر و موم صندوق های رأی با استفاده از مهر و موم امنیتی. این کار باید در حضور ناظران انجام شود و شماره سریال روی مهر و موم باید در صورت جلسه درج شود. اگر ناظران مهر مخصوص خود را داشته باشند، آنها نیز می توانند مهر خود را روی صندوق درج کرده و شماره آن را در صورت جلسه ثبت کنند.
- فرم های مخصوص صورت جلسه باید پیش از باز شدن شعبه به امضای مقامات نظارتی و اجرایی و حراست برسد.
- مسئولان رأی گیری همچنین باید مدارک نمایندگان نامزدها را بررسی کنند تا مطمئن شوند این نمایندگان در شعبه مربوط به خود جهت نظارت حضور دارند.

رأی گیری

روند رأی گیری برای رأی دهندگان

وظایف اصلی در شعبه اخذ رأی در روز انتخابات بر عهده مسئولان رأی گیری و نماینده فرماندار است.

روند رأی‌دهی - ورود به شعبه اخذ رأی^۱ - و تحویل شناسنامه به مسئول بررسی شناسنامه‌ها

۱. رأی‌دهندگان باید دارای شناسنامه معتبر باشند که لزوماً نباید عکس‌دار باشد، اما لازم است هویت آنها از طرق دیگر (کارت ملی، گواهی‌نامه و غیره) احراز شود.

- مسئول بررسی شناسنامه با بررسی شناسنامه هویت رأی‌دهنده را احراز می‌کند.
- مسئول بررسی شناسنامه شماره سریال صفحه اول شناسنامه را با شماره سریال مخصوص انتخابات مقایسه می‌کند تا مطمئن شود شناسنامه معتبر است.
- مسئول بررسی شناسنامه، شناسنامه و انگشت اشاره دست راست فرد را بررسی می‌کند تا مطمئن شود انگشت فرد جوهری نیست و قبلاً مهر انتخابات فعلی روی شناسنامه درج نشده است. همچنین، مسئول بررسی شناسنامه احتمال پاک شدن مهرهای قبلی را بررسی می‌کند.
- مسئول بررسی شناسنامه مهر انتخابات ریاست جمهوری و شورای شهر را در اولین مربع خالی صفحه انتخابات درج کرده و با استفاده از خودکار قرمز شماره مربوط به انتخابات را ثبت می‌کند.

۲. مسئول بررسی شناسنامه سپس شناسنامه را به مسئول پخش برگه رأی می‌دهد (برگه رأی انتخابات شوراهای و ریاست جمهوری همزمان به فرد رأی‌دهنده داده می‌شود). مسئول پخش برگه رأی، جهت اطمینان از درج مهر انتخابات، شناسنامه را بررسی می‌کند.

- مسئول پخش برگه رأی اطلاعات لازم مربوط به رأی‌دهنده را روی برگه رأی ثبت می‌کند.
- اثر انگشت اشاره دست راست رأی‌دهنده روی بخش مربوط در برگه رأی ثبت می‌شود.
- مسئول پخش برگه رأی تاریخ، نامها و امضا را در محل مشخص روی برگه رأی ثبت می‌کند.
- مسئول پخش برگه رأی مهر مخصوص انتخابات ریاست جمهوری یا مهر مخصوص شوراهای شهر و روستا را روی برگه‌های رأی درج می‌کند.

۳. نماینده هیأت نظارت نیز باید برگه رأی را مهر کند.

۴. سپس مسئول پخش برگه رأی توضیحات لازم را برای پر کردن برگه رأی به رأی‌دهنده می‌دهد (بدون مشخص کردن نام نامزد برای رأی دادن)

۵. مسئول پخش برگه رأی سپس برگه رأی را از محل خط‌چین جدا کرده و آن را به رأی‌دهنده می‌دهد. همچنین قسمت ویژه نظارت از برگه رأی جدا می‌شود.

۶. مسئول پخش برگه رأی سپس رأی‌دهنده را به محل مخصوص رأی دادن هدایت می‌کند و رأی‌دهنده در این قسمت رأی خود را به صندوق می‌اندازد.

^۱ رأی‌دهندگان در انتخاب شعبه برای رأی دادن در روز انتخابات با چند محدودیت مواجهند. در انتخابات شوراهای شهر و روستا، فرد باید دست کم در یک سال گذشته در همان حوزه انتخاباتی زندگی کرده باشد، مگر در شهرهایی که تعداد ساکنانشان بیشتر از ۱۰۰,۰۰۰ نفر است. در انتخابات میاندوره‌های شوراهای شهر و روستا، تنها کسانی در یک حوزه مجاز به رأی دادن هستند که قبلاً در همان شهر رأی داده باشند. رأی‌دهندگان با رعایت موارد فوق میتوانند شعبه‌های را که برایشان مناسبتر است جهت انداختن رأی به صندوق انتخاب کنند.

۷. مسئول پخش برگه رأی شناسنامه رأی دهنده را به مسئول عودت شناسنامه تحویل می دهد.²

۸. رأی دهنده با طی این روند و پر کردن مخفیانه برگه رأی، این برگه را در صندوق مربوطه می اندازد.

۹. مسئول عودت شناسنامه دوباره درج مهر انتخابات روی شناسنامه را بررسی کرده و شناسنامه را به رأی دهنده پس می دهد.

۱۰. مسئول رأی گیری رأی دهنده را به سمت خروجی شعبه اخذ رأی هدایت می کند.

چند نمونه از موارد یا تخلفات در روز انتخابات

هر کشوری روال انتخاباتی خاص خود را دارد که گاه در روز انتخابات با تخلف مواجه می شود و از طرف دیگر قواعد و اصولی بین المللی نیز برای برگزاری انتخابات در سرتاسر دنیا وجود دارد.

تبلیغات

نامزدها و احزاب سیاسی در ایران موظفند از ۲۴ ساعت پیش از روز انتخابات تبلیغات خود را متوقف کنند. هر گونه تبلیغات در این دوره زمانی یا در روز انتخابات تخلف محسوب می شود. به علاوه، افرادی که در صف رأی گیری ایستاده اند مجاز به تبلیغات برای نامزدی خاص و جلب آرای سایر افراد حاضر در صف نیستند.

حق رأی

شهروندان ایرانی ۱۸ ساله یا بالاتر که دارای شناسنامه (و در صورت نیاز سایر مدارک شناسایی) هستند می توانند با رعایت شرایط گفته شده در هر یک از شعب اخذ رأی حاضر شده و رأی دهند. جلوگیری از ورود رأی دهندگان، به ویژه تعداد زیاد آنها، و دور کردن آنها از شعبه اخذ رأی بدون این که به آنها اجازه رأی دادن داده شود، به معنی سلب حق رأی از آنها است.

اجازه رأی به افراد غیر مجاز

افرادی که شهروند ایران نیستند، هنوز به ۱۸ سال نرسیده اند، و شناسنامه (یا سایر مدارک شناسایی لازم) را ندارند، مجاز به رأی دادن نیستند. اگر افرادی بدون ارائه شناسنامه رأی دهند، احتمالاً مجاز به این کار نیستند و چنین کاری تخلف محسوب شده و می تواند به شکل غیر منصفانه بر نتیجه انتخابات تأثیر بگذارد. لازم به ذکر است که شاید تشخیص افراد زیر هجده سال کار آسانی

² با توجه با این که استفاده از ابزارهای رأی گیری الکترونیک در انتخابات شوراها در برخی شعب اخذ رأی آغاز شده، ممکن است قسمت ویژه نظارت تغییر کرده باشد، و چون رأی دهندگان برگه رأی را برای انتخابات شوراها شهر و روستا پر نمیکنند، شاید این روند تغییر کرده باشد.

نباشد، به ویژه اگر این افراد از شناسنامه فردی دیگر یا شناسنامه‌ای که قبلاً مهر خورده استفاده کنند.

مخفی بودن رأی

یکی از قواعد بین‌المللی در انتخابات وجود مکانی است که افراد بتوانند رأی خود را به شکل مخفیانه و به دور از چشم دیگران روی برگه رأی درج کرده و در صندوق بیندازند. این کار از تأثیرگذاری بی‌جا بر رأی فرد جهت رأی دادن به نامزدی خاص جلوگیری می‌کند. هر موردی که مخفی بودن رأی را به شکل فاحش خدشه‌دار کند، تخلف جدی محسوب شده و می‌تواند بر اراده واقعی حوزه انتخاباتی مورد نظر تأثیر بگذارد.

خطا در جریان کار

مسئولان رأی‌گیری موظف به رعایت روند رأی‌گیری هستند و خطاها در این روند باید ثبت شوند. هر چند بروز اشتباه امری طبیعی است، اما اشتباهاتی مثل فراموش کردن درج مهر روی برگه‌های رأی یا عدم بررسی انگشت رأی‌دهندگان برای اطمینان از جوهری نبودن آن، در روند رأی‌گیری نقص ایجاد کرده و می‌تواند به ابطال برگه‌های رأی یا رأی دادن چندباره یک نفر منجر شود.

رأی‌دهی به کمک دیگران

در مواردی که رأی‌دهنده بی‌سواد است یا به دلیل معلولیت و مشکل بدنی قادر به پر کردن برگه رأی نیست، یکی از اعضای خانواده یا فرد باسواد دیگری که مورد اعتماد او است می‌تواند در پر کردن برگه رأی به او کمک کند.

مسئولان رأی‌گیری، مقامات مجری قانون، حراست و نگهبان‌ها، نمایندگان فرماندار، نمایندگان هیأت نظارت (شورای نگهبان) و بازرسان وزارت کشور مجاز به کمک به افراد برای تکمیل برگه رأی نیستند. هر گونه دخالت از این نوع تخلف محسوب شده و ممکن است بر فرد رأی‌دهنده تأثیر بگذارد یا با اعمال فشار باعث شود این فرد به کسی رأی دهد که گزینه مورد نظر او نیست.

نقشه شعبه اخذ رأی

شعبه اخذ رأی باید در دسترس و در معرض دید رأی‌دهندگان باشد و نقشه آن و محل استقرار ناظران و مسئولان رأی‌گیری باید به شکل منطقی طراحی شود. به نقشه شعبه اخذ رأی و مسیر حرکت رأی‌دهندگان در هنگام رأی دادن توجه کنید. پیچیدگی بی‌مورد یا وجود مانع برای رأی‌دهی مخفیانه افراد می‌تواند بر صحت انتخابات تأثیر بگذارد.

تعدد برگه رأی

انداختن بیش از یک برگه رأی توسط هر فرد در صندوق تخلف جدی بوده و به موجب ماده ۳۳ قانون انتخابات ریاست جمهوری مشمول مجازات است.

خرید رأی

خرید رأی به معنی توزیع کالا، پول نقد، یا خدمات با هدف جذب آرا است.

بی‌نظمی در شعبه اخذ رأی

هر گونه ازدحام، زد و خورد، مرافعه، یا بی‌نظمی در داخل یا نزدیکی شعبه اخذ رأی مانع نظارت و اجرای مؤثر انتخابات به دست مسئولان انتخابات بوده و می‌تواند از انداختن برگه رأی به صندوق جلوگیری کند.

خشونت و تهدید

برخی از موارد خشونت یا تهدید عبارتند از اعتراضات یا ناآرامی در داخل یا نزدیکی شعبه اخذ رأی، توسل کارکنان امنیتی به زور و اجبار بیش از حد، یا تلاش برای وادار کردن شهروندان جهت رأی دادن به شیوه‌ای خاص در روز انتخابات.

اقدامات مجاز برای سایر مقامات و مسئولان

با توجه به این که در روز انتخابات، چند نفر از مسئولان مجاز به حضور در شعب اخذ رأی هستند، درک نقش و وظایف هر یک از این افراد و اقدامات مجاز و غیر مجاز آنها اهمیت زیادی دارد.

در طول روند رأی‌گیری، نمایندگان فرماندار مسئول انجام موارد زیر هستند:

- هماهنگی با حراست و نگهبانان شعبه اخذ رأی برای تأمین امنیت صندوق
- تسهیل ورود و خروج رأی‌دهندگان به شعبه
- بررسی مدارک نمایندگان نامزدها
- همکاری جهت تعیین محل استقرار نمایندگان نامزدها و نگهبانها
- حصول اطمینان از انجام دقیق وظایف توسط مسئولان رأی‌گیری
- جلوگیری از دخالت افراد غیر مجاز در روند انتخابات یا کمک به رأی‌دهندگان برای انداختن رأی به صندوق
- حفظ نظم در شعبه اخذ رأی
- همکاری با مسئولان ذریبط (نمایندگان هیأت نظارت، ریاست شعبه) جهت رفع مشکلات و تخلفات
- اعلام تعداد برگه‌های رأی مورد استفاده به مقام ارشد در زمان‌های مقرر در طول روز
- ثبت مشکلات و تخلفات
- همکاری لازم جهت نصب تلویزیون و رادیو جهت دریافت اخبار جدید از دفتر انتخابات

در طول روند رأی گیری، ریاست و معاونت شعبه اخذ رأی مسئول انجام موارد زیر هستند:

- توجه به موارد اعلامی از طرف دفتر انتخابات در کل روز
- همکاری با مسئولان دیگر جهت اطمینان از انجام بی دردسر روند رأی گیری
- گزارش تخلفات به نماینده فرماندار
- مراقبت از برگه های رأی استفاده نشده و جلوگیری از استفاده آنها توسط اشخاص غیر مجاز
- جلوگیری از تخلفات و مواردی که در روند رأی گیری اختلال ایجاد می کند
- اطمینان از مجاز بودن ورود افراد حاضر در انتهای صف به شعبه اخذ رأی و جلوگیری از رأی دادن افرادی که پس از اتمام وقت و بسته شدن شعبه در محل حاضر می شوند
- همکاری و حفظ ارتباط با مقام ارشد شعبه اخذ رأی در هنگام لزوم

بستن شعبه و شمارش آرا

روند کار

مسئولان رأی گیری پس از اتمام رسمی زمان رأی گیری و بسته شدن شعبه، باید رأی دهندگان را به خارج از شعبه هدایت کنند. شعب اخذ رأی به طور معمول ساعت شش عصر بسته می شوند، مگر آن که زمان رأی گیری به طور رسمی تمدید شده باشد. رییس شعبه اخذ رأی وظایف افراد را در شمارش آرا مشخص کرده و از جمله فردی را جهت خواندن نتایج با صدای بلند و فردی را جهت شمارش آرا تعیین می کند.

روند شمارش آرا به شکل زیر است:

- یکی از مسئولان رأی گیری تعداد برگه های رأی استفاده شده و بلااستفاده را می شمارد.
- برگه های رأی بلااستفاده در هر دو انتخابات با سوراخ کردن برگه ابطال می شوند.
- صندوق های رأی جلوی نماینده هیأت نظارت باز می شوند.
- یکی از مسئولان رأی گیری تعداد برگه های رأی داخل صندوق را بدون خواندن آرا می شمارد.
- برگه هایی که در صندوق اشتباه انداخته شده اند جلوی دید کامل ناظران به صندوق صحیح منتقل می شوند.

در مرحله بعد، روند شمارش برای هر انتخابات به صورت جداگانه به شرح زیر انجام می شود:

- برگه های رأی داخل صندوق با قسمت ویژه نظارت برگه های رأی و برگه های بلااستفاده مقایسه شده و قسمت ویژه نظارت برگه های رأی شمارش می شوند.
- برگه های رأی باطله و سفید شمارش می شوند.
- آرا با صدای بلند خوانده شده و رأی ها در هر انتخابات (ریاست جمهوری و شوراهای شهر و روستا) به صورت جداگانه شمارش می شوند.

پس از شمارش آرا، صورت جلسه تکمیل می شود:

- پس از خواندن و شمارش آرا، اعداد در صورت جلسه ثبت می شوند.
 - رییس شعبه اخذ رأی، نماینده فرماندار، و نماینده هیأت نظارت باید از یکسان بودن نسخ صورت جلسه اطمینان حاصل کنند.
 - هر گونه مشکل یا خطا در روند رأی گیری یا در طول روز باید در صورت جلسه ثبت شده و به امضای مسئولان رأی گیری برسد.
 - یک نسخه از صورت جلسه، تمام برگه های رأی استفاده شده و خوانده شده و مهرهای مورد استفاده باید در داخل صندوق رأی قرار گرفته و سپس به دست نماینده هیأت نظارت با استفاده از مهر و موم مخصوص نظارتی و اجرایی مهر و موم گردد.
 - برگه های رأی بلااستفاده، مهر شعبه اخذ رأی، استامپ، و دیگر وسایل باید به شکل جداگانه در اختیار هیأت اجرایی یا نماینده آنها قرار گیرد.
 - قسمت ویژه نظارت در برگه های رأی باید به نماینده هیأت نظارت تحویل شود.
 - صندوق های رأی، دو نسخه از صورت جلسه، برگه های رأی بلااستفاده، و دیگر وسایل مورد استفاده در انتخابات باید به هیأت اجرایی یا نماینده آن تحویل شوند. تحویل این وسایل با همراهی حراست شعبه یا نماینده هیأت نظارت صورت می گیرد.
- * لازم به ذکر است نمایندگان نامزدها نباید در شمارش آرا دخالت کنند.

شکل ظاهری برگه های رأی باطله یا غیر قابل قبول

برگه های رأی سفید یا برگه های حاوی نام نامزدهایی که در انتخابات حاضر نبوده اند، پیش از شمارش آرا جدا می شوند.

مراجع رسیدگی به گزارش های تخلفات و موارد مشابه

تخلفات و موارد مشابه مربوط به روند رأی گیری، سلب حق رأی، خدشه در مخفی بودن رأی، خشونت یا دیگر مواردی که بر صحت انتخابات تأثیر دارند باید به مسئولان شعبه اخذ رأی گزارش شوند و این افراد بنا به صلاحدید خود این گزارش ها را در صورت جلسه شعبه اخذ رأی ثبت می کنند. اما مسئولان شعبه ملزم به درج این موارد نیستند. بنابراین، نمایندگان نامزدها باید گزارش تخلفات یا شکایات خود را به هیأت های اجرایی انتخابات، هیأت های نظارت، یا مستقیماً به شورای نگهبان تقدیم کنند.

تخلفات و سایر مواردی که جزء شکایات محسوب می شوند ظرف دو روز از زمان انتخابات به هیأت اجرایی حوزه انتخاباتی تحویل می شوند (نمایندگان نامزدها باید موضوع را به نامزد خود اطلاع داده و از او بخواهند شکایت مربوط را تنظیم کند). این کمیته با همکاری هیأت نظارت حوزه انتخاباتی (تحت نظارت شورای نگهبان) ظرف هفت روز به این شکایات رسیدگی خواهد کرد. شکایات عمومی تر در خصوص روند کلی برگزاری انتخابات را می توان مستقیماً به شورای نگهبان گزارش داد.